

“ช่องว่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายในการใช้เวลาพักผ่อนของคนไทย”
“Gender Gap in Time Use for Leisure of the Thai People”

ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยและผู้ร่วมวิจัย : ดร. ศิริวรรณ ศักดิ์ศิริฤทัย

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร : 20,000 บาท

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ช่องว่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่องยาวนาน ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างทั้ง 2 เพศเกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านค่าจ้าง การศึกษา สถานภาพในสังคม โอกาสในด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงการใช้เวลาในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย เป็นต้น สำหรับการใช้เวลาพักผ่อนนั้นก็อยู่ภายใต้อิทธิพลของความแตกต่างระหว่างเพศเช่นกัน การใช้เวลาพักผ่อนก็เป็นหนึ่งในกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่สะท้อนความแตกต่างระหว่างเพศอย่างชัดเจน (Khan, 2011) ทั้งนี้เนื่องจากชายและหญิงมีความไม่เท่าเทียมกันในสถานภาพทางสังคมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยฝ่ายชายจะมีสถานะทางสังคมระดับสูงกว่า และมีสิทธิ์ในการเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำงานนอกบ้าน และกิจกรรมนอกบ้าน ในขณะที่ฝ่ายหญิงจะมีข้อจำกัดทางสังคม เช่น จะต้องอยู่บ้านทำงานบ้าน เลี้ยงลูก และหากแต่งงานแล้วก็ต้องดูแลปรนนิบัติสามี และสมาชิกอื่นในบ้าน ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวอันเกิดจากบทบาทที่สังคมกำหนดขึ้น ทำให้การใช้เวลาระหว่างเพศชายและหญิงในแต่ละวันเกิดความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยฝ่ายหญิงจะใช้เวลาในแต่ละวันในการพักผ่อนน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญ

จากข้อมูลการใช้เวลาของประชากร หรือ Time Use Survey (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552) การใช้เวลาของประชากรไทยสามารถแบ่งได้เป็น 14 กิจกรรมหลัก คือ

1. การทำงานที่ก่อให้เกิดรายได้ ทั้งในภาครัฐและเอกชน องค์กรไม่แสวงหากำไร อันเป็นการทำงานในระบบ
2. การทำงานในกิจกรรมการผลิตขั้นต้นของครัวเรือน
3. การทำงานในกิจกรรมที่ไม่ใช่การผลิตขั้นต้นของครัวเรือน
4. การทำงานในกิจกรรมการก่อสร้างของครัวเรือน
5. การทำงานในการให้บริการที่ก่อให้เกิดรายได้ของครัวเรือน
6. การให้บริการในครัวเรือนของตน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน

7. การให้บริการชุมชนและการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนอื่น
8. การเรียนรู้
9. การเข้าสังคมและการมีส่วนร่วมในชุมชน
10. การเข้าชมทางด้านวัฒนธรรม การบันเทิง และการกีฬา
11. งานอดิเรก การเล่นเกม และกิจกรรมยามว่างอื่น ๆ
12. การเล่นกีฬาในร่มและกีฬากลางแจ้ง การอบรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
13. สื่อสารมวลชน
14. การดูแลและเอาใจใส่ตนเอง

จะเห็นว่ากิจกรรมที่แต่ละบุคคลทำในแต่ละวันจะมีทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ (Market Work) และกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ รวมถึงการพักผ่อน (Leisure) แต่ การวัดผลผลิตที่ได้ของประเทศโดยรวม หรือผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product: GDP) ได้ถือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่การใช้เวลาของบุคคลมีการใช้เวลาทำกิจกรรมการพักผ่อนก็มีผลต่อผลิตภาพ (Productivity) ของแต่ละบุคคลเช่นกัน ผลจากการศึกษาวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการจัดสรรเวลาของคนไทยในยุคปัจจุบัน ความเหมาะสมในการจัดสรรเวลาพักผ่อน ช่องว่างความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการใช้เวลาพักผ่อนว่ายังคงอยู่หรือไม่ งานศึกษานี้สามารถนำไปต่อยอดในการสนับสนุนการจัดสรรการใช้เวลาของคนไทยให้เกิดทั้งความสุข ความพอใจ ประสิทธิภาพและผลิตภาพ ผลการศึกษาจะนำไปใช้กำหนดนโยบายระดับชาติได้ เช่น การรณรงค์การทำกิจกรรมพักผ่อนที่เพิ่มความสามารถในการทำงานได้ในเวลาเดียวกัน และการรณรงค์ให้มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ